

SONJA MARKOVIČ

klavir / piano

ISAK HARAČIČ

violončelo / cello

SREDIŠČE VAŠIH DOŽIVETIJ

AT THE HEART OF YOUR EXPERIENCE

Ljubljana, **20. 6. – 3. 9. 2023**

Ustanoviteljica Festivala Ljubljana je Mestna občina Ljubljana.
The founder of the Ljubljana Festival is the City of Ljubljana.

Mestna občina
Ljubljana

Častni pokrovitelj Ljubljana Festivala 2023 je župan Mestne občine Ljubljana Zoran Jankovič. / The Honorary Patron of the 2023 Ljubljana Festival is the Mayor of the City of Ljubljana, Mr Zoran Jankovič.

Torek, 8. avgust 2023, ob 20.00
Tuesday, 8 August 2023, at 8.00 pm
Križevniška cerkev / Križevniška Church, Križanke

SONJA MARKOVIČ

klavir / piano

ISAK HARAČIČ

violončelo / cello

Program / Programme:

B. Martinů: Variacije na Rossinijevo temo, H. 290 / *Variations on a Theme of Rossini, H. 290*

Tema. / Theme. Allegro moderato
Variacija 1 / *Variation 1*
Variacija 2 / *Variation 2*
Variacija 3 / *Variation 3*
Variacija 4 / *Variation 4*

A. Pärt: Ogledalo v ogledalu / *Spiegel im Spiegel*

A. Vujić: Srbsko kolo / *Serbian round dance*

F. Say: 4 mesta, sonata za violončelo in klavir / *4 Cities, sonata for cello and piano*

I. Sivas
II. Hopa
III. Ankara
IV. Bodrum

Ko je **Bohuslav Martinů** (1890–1959) napisal **Variacije na Rossinijevo temo** leta 1942, je preteklo že veliko časa od takrat, ko se je poslovil od idealov romantičnega sloga. Tem se je dokončno odrekel med študijem pod mentorstvom Alberta Roussela v Parizu, kjer je bival med letoma 1923 in 1940. V njegove skladbe so se tedaj prikradli ekspresionizem in konstruktivizem

ter zahodnoevropski tokovi. Njegovo umetniško pot so v osnovi oblikovali francoski glasbeni impresionizem in simbolizem z racionalnim pristopom in rahločutnostjo po Debussyju ter vplivi češke ljudske glasbe. *Variacije na Rossinijevo temo* je napisal v ZDA (tja se je preselil leta 1941). Ustvaril jih je v želji po nadgradnji repertoarja za violončelo, pri katerem sta načrtno sodelovala z violončelistom Gregorjem Platigorskim. Skladatelj je temo povzel po Angelinini ariji *Non più mesa* iz opere *Pepelka* Gioachina Rossinija. Čeprav Martinů melodijo arije dvakrat uporabi, se nikoli ne pojavi taka, kot jo je napisal Rossini. V nizu štirih variacij temo drobi in jo podvrže ritmičnim spremembam, nenavadnim sinkopam, vse do kratke 4. variacije, ko jo predela do nerazpoznavnosti. V *Rossinijevih variacijah* se je skladatelj pokazal kot ustvarjalec, ki mojstrsko obvlada oblikovno gradnjo skladbe z jasno melodično linijo. Razvoj glasbenega toka je postopen in zaokrožen, ritmična raznolikost in arhitektonska zgradba sta oblikovani z občutkom. Tehnično in slogovno so *Variacije* dodelane do zadnje potankosti.

Spiegel im Spiegel (*Ogledalo v ogledalu*) je ena najbolj znanih skladb **Arva Pärta** (1935), enega najpomembnejših skladateljev našega časa, ki prihaja iz Estonije. Napisal jo je leta 1978 po naročilu priznanega ruskega violinista Vladimira Spivakova, ki jo je istega leta premierno izvedel na Moskovskem konservatoriju s pianistom Borisom Behterevom. Struktura skladbe dosledno sledi vzorcu, ki ga gradi na eni strani melodija solističnega glasbila, na drugi pa klavirska spremljava, sestavljena iz treh tonov v razloženem sosledju. V delu ni nobena nota prepuščena naključju. Naslov zrcali dogajanje v glasbi: vsaki vzpenjajoči se melodični liniji sledi padajoča zrcalna fraza. Na začetku je melodija sestavljena le iz dveh tonov, pri vsaki naslednji frazi pa ji je dodan še en ton, tako da nastane nekakšno ponavljanje v neskončnost. Po vsaki oddaljitvi se melodija vrne v tonaliteto A, kar simbolizira vrnitev domov. Poleg spremljave klavirski part vključuje še tintinnabuli, nekakšne zvončke, ki se izmenično oglasijo nad in pod melodično linijo, ki sledi vzorcu. Ta na videz preprosta skladba je velik interpretativni izziv; kako glasbo oživiti, da se oglasi v polnosti? Skladatelj je dejal, da mora glasbenik »vse odvečno pustiti ob strani. Tako kot mora skladatelj pri pisanju glasbe spustiti svoj ego, mora tudi glasbenik pri izvajanju te skladbe svoj ego postaviti na stranski tir.« Čistost in nedolžnost sta lastnosti, ki ju skladatelj ceni pri izvajanju svoje glasbe. *Spiegel im Spiegel* je ena od tistih skladb, ki ima skorajda toliko priredb, kolikor je zasedb. Pogosto jo slišimo v baletnih in plesnih predstavah, filmih in tudi pop, plesnih remiksih ...

Aleksandar Vujić (1945–2017), srbski skladatelj, dirigent in pianist, je bil za svoje skladbe večkrat nagradjen, v času študija na Fakulteti za glasbo v Beogradu pa je bil štirikrat imenovan za najboljšega študenta leta. **Srbsko kolo** je deset minut dolga skladba, ki se odvija v hitrem tempu kola in ima skorajda ritualni značaj. Vmesni del je skrivnostna počasna romanca kot

nekakšen kratek sanjav predah, odmor pred ponovnim divjim plesnim dogajanjem z začetka oziroma iz prvega dela skladbe. »Ko se svati na poroki zavrtijo v kolo, njihovo srce začne biti v utripu tega vročičnega plesa. Prepustijo se hitremu tempu, ki jih ujame v neskončen vrtnec telesnega užitka ob tapkanju z nogami ob tla.« V *Srbskem kolu* je zelo pomemben ritem, ki plesalce s pomočjo izredne virtuoznosti godalnega para vodi v trans. Skladba je v celoti izvirna, prav tako glavna melodija, ki ne izhaja iz nobenega ljudskega napeva, pesmi ali motiva. Skladatelj jo je napisal v duhu srbske ljudske glasbe s sodobno zvočnostjo in je ena izmed mojstrov, ki polnokrvno predstavljajo Srbijo. Ustvaril jo je leta 2008 in vse do leta 2014 pisal priredbe za različne zasedbe, od duetov do komornih skupin, godalnih in simfoničnih orkestrrov, kar kaže na priljubljenost dela. Vsega skupaj je okrog 15 priredb *Srbskega kola*.

Fazil Say (1970), turški pianist in skladatelj, je sonato za violončelo in klavir **4 mesta** (*Dört Şehir*) napisal po naročilu BBC. Premierno je bila izvedena leta 2012 v Londonu. *4 mesta* so portretirana v kalejdoskopu melodij, ritmov, kulturnih referenc in instrumentalnega barvanja. Sivas, Hopa, Ankara in Bodrum so štiri med seboj zelo različna mesta, ki ležijo v Anatoliji v dosegu 2000 kilometrov. Skladatelja nanje vežejo osebni spomini. Asik Veysel je alevijski pesnik in Fazil Say je prvi del te skladbe napisal po navdihu njegove pesmi *Sazım* (*Moj saz*). Uvodni del je tako v posnemanju tega strunskega glasbila precej melanholičen. Tradicionalna poroka je bila za skladatelja osnova za drugi del, ki vključuje reference na kulturo vzhodnega Črnega morja. Horon je zelo hiter ljudski ples v 7/16-taktu, ki se ga igra na kemenče, vrsto lutnje te pokrajine. Glasba vključuje še vplive kavkaških in gruzijskih plesov in pesmi. Ankaro je leta 1923 Atatürk razglasil za glavno mesto Turčije. Štirimilijonsko mesto je rodni kraj skladatelja, ki je v njem preživel otroštvo. V mirnem srednjem delu je uporabil pesem *Ankara'nın Tasına Bak* iz prve svetovne vojne. Bodrum je znan turistični kraj, nekakšen turški Saint-Tropez. Središče je prepredeno z bari in publi, iz katerih se sliši kakofonija zvokov, od jazza, popa in rocka do ljudskih pesmi. Skladatelj tukaj združuje zvoke iz teh lokalov v razgibanem jazzovskem tempu. Ta se konča s prikazom pretepa, ki se pogosto dogaja v tem mestu.

Isak Haračić je bošnjaški violončelist, rojen v Beogradu. Diplomiral je na Akademiji za glasbo v Sarajevu pod mentorstvom Jevgenija Xaviereva, nekdanjega učenca Mstislava Rostropoviča. Med študijem je postal član Sarajevskega filharmoničnega orkestra, leta 2010, pri 19 letih, pa prvi violončelist tega orkestra. V zadnjih letih je kot solist, z orkestri in v komornih zasedbah nastopal na številnih festivalih, kot so v ZDA Glasbena akademija Zahoda, Newyorški mladinski filharmonični festival in Poletni glasbeni festival Miami ter drugod: Glasbeni festival ISA (Avstrija), Liandu (Kitajska), Puccini Festival (Italija), Sarajevski glasbeni večeri ali SVEM. Kot solist in član različnih komornih zasedb gostuje v dvoranah, med katerimi so Carnegie v New Yorku, Koncertna

hiša v Berlinu, Šola za glasbo Guildhall, New World Symphony v Miamiu in Orchard v Tokiu. Kot član različnih ansamblov igra z uglednimi umetniki, kot so Leonard Slatkin, Riccardo Muti, Jose Luis Gomez, Emmanuel Pahud ... Od leta 2012 je član No Borders orkestra. Leti 2018 in 2019 je večinoma preživel na Kitajskem in v Hongkongu, kjer je pomagal vzpostaviti sekcijo violončelov v novoustanovljeni Mednarodni filharmoniji v Kunmingu. Več let tesno sodeluje z bošnjaško pianistko Sonjo Marković iz Norveške. Skupaj sta prejela več prvih nagrad na mednarodnih tekmovanjih v Italiji, na Poljskem in v Srbiji. Leta 2021 sta prejela štipendijo iz sklada Evropske komisije iPortunus.

Sonja Marković je bošnjaška pianistka, ki živi v Oslu. Študij je opravljala na Akademiji za glasbo v Banjaluki, kjer je diplomirala kot najobetavnejša študentka klavirskega oddelka (razred Nevena Popovića). Na Fakulteti za glasbo v Beogradu je magistrirala iz klavirske igre in komorne glasbe (razred Ladislava Mezeja). Dodatno se je izobraževala na Akademiji za glasbo v Gdanskju pri Bogdanu Kulakowskem. Trenutno opravlja doktorski študij komorne glasbe v Beogradu. Na tekmovanjih je prejela več kot 50 mednarodnih nagrad. Koncertira v Bosni in Hercegovini, Srbiji, na Hrvaškem, v Avstriji, na Poljskem, v Rusiji, Italiji, Franciji, Sloveniji, Črni gori, na Češkem ... Poleg solističnega in komornega udeleževanja je dejavna kot klavirska spremljevalka na različnih festivalih: Bolšoj Mokra Gora, Kult Beograd, Festival strun Perast, Jesenska sonata Banjaluka, Glasba na struni Sarajevo, Open Europe Moskva. Kot solistka nastopa z orkestri in snema za RTV Slovenija, Radio Dragstor 202 Beograd in RTS 1 Digital. Kot pedagoginja na Glasbeni šoli v Trebinju (BiH) se ponša z mnogimi nagrajenimi učenci na državnih in mednarodnih tekmovanjih. Pred kratkim je nastopila na festivalu Koncerti templja v Rimu in kot solistka na Dnevu Evrope 2022 s Simfoničnim orkestrom Trebinje. Junija prihodnje leto bo debitirala v dvorani Carnegie v New Yorku.

Metka Sulič

Izdal / Published by: **FESTIVAL LJUBLJANA**, avgust / August 2023
 Zanj / For the Publisher: **DARKO BRLEK**, direktor in umetniški vodja, častni član Evropskega združenja festivalov / General and Artistic Director, Honorary member of the European Festivals Association
 Besedila / Texts: **METKA SULIČ**
 Prevod / Translation: **AMIDAS, d. o. o.**
 Oblikovanje / Design: **ART DESIGN, d. o. o.**
ljubjanafestival.si
www.facebook.com/ljubjanafestival
www.instagram.com/festival_ljubljana/
www.youtube.com/user/TheFestivalLjubljana

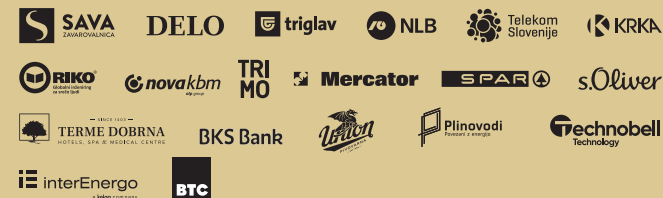
Glavni sponzor / General sponsor:

Sponzorji 71. Ljubljana Festivala / Sponsors of the 71st Ljubljana Festival:

Sponzorji posameznih prireditev / Sponsors of the individual events:

Glavni medijski sponzor / General media sponsor:

Medijski sponzorji / Media sponsors:

Uradna vina / Official wines:

Prijatelji Festivala Ljubljana / Friends of Ljubljana Festival:

Partnerji Ljubljana Festivala / Ljubljana Festival partners:

Uradni prevozniki / Transport partners:

Vstopnice / Tickets: **ljubjanafestival.si**, Eventim, blagajna Križanč, bencinski servisi / Križanke Box Office, gas stations

Več informacij / More information: **ljubjanafestival.si**

Festival Ljubljana si pridržuje pravico do sprememb v programu in prizoriščih. The Ljubljana Festival programme and venues are subject to change.